

Л.О. Атаманчук, магістрант, ОАМ-20, ОФФ

І.Л. Грабчук, к.е.н., доц.

Житомирський державний технологічний університет

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКОВОГО ТА ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА ТА ЛІКВІДАЦІЇ

Банкрутство – це громізка та складна процедура, що включає у себе велику кількість дій, які потребують вчасного та якісного виконання арбітражним керуючим. В той же час, ліквідаційна процедура є найпоширенішою процедурою в посткризовий період та сьогодні, крім цього з введенням нової редакції Закону України «Про відновлення платоспроможності та визнання боржника банкрутом» (далі – Закон) з 19 січня 2013 р., відбулося багато змін, які сприяли створенню нових проблемних питань. Тому необхідним є описання етапів процедури ліквідації, а також найбільш проблемних практичних аспектів даної процедури.

Враховуючи вимоги чинного законодавства, нами виділено 6 етапів процедури банкрутства підприємства (рис. 1).

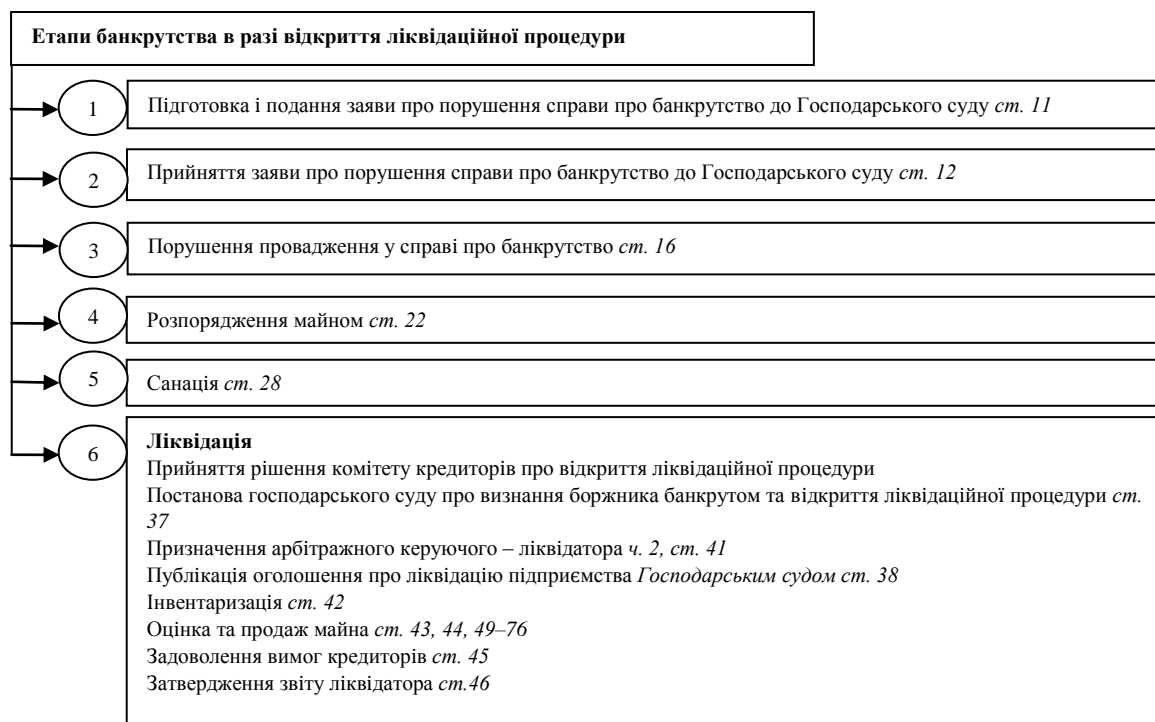

Рис. 1. Визначені етапи процедури банкрутства в разі відкриття ліквідаційної процедури

Наведені етапи розглядаються на рівні господарського суду. Обов'язки за забезпечення виконання ліквідаційної процедури покладаються на арбітражного керуючого, якого назначає суд.

Перші три етапи мають організаційний характер. Спочатку готується заява та подається до суду боржником або його кредиторами. Питання прийняття заяви Господарським судом вирішується протягом 5 днів. Після прийняття заяви про порушення справи про банкрутство Господарський суд виносить Ухвалу про порушення провадження у справі про банкрутство.

Четвертим етапом є процедура розпорядження майном. Ця процедура є першою судовою процедурою, що застосовується до боржника. Дана процедура полягає у збереженні майнових активів боржника; виявленні кредиторів; складанні та затвердженні реєстру грошових вимог кредиторів; проведенні перших загальних зборів кредиторів; прийнятті рішення про перехід на наступну стадію процедури банкрутства.

Далі відбувається перехід до процедури санації. Ця процедура направлена на покращення фінансового стану підприємства-банкрута та задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом кредитування, реструктуризації підприємства, боргів та капіталу і (або) зміну організаційно-правової та виробничої структури боржника.

У випадку клопотання зборів кредиторів, відмови у затвердженні звіту керуючого санацією, неподання такого звіту у встановлений строк або не проведення розрахунків з кредиторами у визначені строки господарський суд визнає боржника банкрутом і відкриває ліквідаційну процедуру.

Після прийняття господарським судом рішення про ліквідацію, призначається арбітражний керуючий – ліквідатор. З дня призначення до нього переходять права директора підприємства. Надалі Господарський суд публікує оголошення про ліквідацію підприємства, в якому зазначаються порядок і строки заявлення кредиторами претензій.

Після дій наведених вище відбувається інвентаризація, продаж майна та задоволення вимог кредиторів. Отримані на даному етапі результати є основою для здійснення наступного етапу банкрутства в разі відкриття ліквідаційної процедури – оцінки.

Оцінка та продаж майна є одними з найбільш важливих та проблемних етапів банкрутства в разі відкриття ліквідаційної процедури. Майно, яке підлягає продажу у ліквідаційній процедурі, оцінюється ліквідатором. Є такі можливі варіанти оцінки: оцінка цілісного майнового комплексу; оцінка частин майнового комплексу.

Проте основні проблемні питання, які виникають на сьогоднішній день в ході оцінки та продажу майна банкрута в процедурі ліквідації, обумовлені розширенням механізму продажу майна у зв'язку з прийняттям нової редакції Закону.

В окремих випадках з метою спрощення ведення бухгалтерського обліку у ліквідаційній процедурі ліквідатор відносить ліквідаційну масу на рахунок «Товари», що при укладанні мирової угоди або відновлення платоспроможності боржника може причинити складності.

У зв'язку з введенням нової редакції Закону, вичерпало себе питання стосовно зобов'язань з ПДВ у процедурі банкрутства, в зв'язку з яким була велика кількість судових спорів. Тепер в Законі зазначається, що у банкрута не виникає жодних додаткових зобов'язань (у тому числі зі сплати податків і зборів (обов'язкових платежів)), крім витрат, безпосередньо пов'язаних із здійсненням ліквідаційної процедури.

Після проведення інвентаризації та оцінки майна, ліквідатор здійснює продаж майна банкрута такими способами: проведення аукціону; продаж безпосередньо юридичній або фізичній особі. Вибір способів продажу активів здійснюється ліквідатором з метою забезпечення його відчуження за найвищою ціною.

Відповідно до Інформаційного листа ВГСУ від 26.12.2013р., організатор аукціону діє відповідно до ухвали господарського суду про визнання його учасникам провадження у справі про банкрутство. Ця норма збільшує строк процедури проведення продажу майна боржника, що впливає на збільшення витрат при проведенні процедури ліквідації боржника.

Порядок продажу майна банкрута врегульовано ст. 44 Закону. При цьому продаж майна частинами здійснюється лише у випадку, коли не вдалося реалізувати майно боржника у вигляді цілісного майнового комплексу.

Після задоволення вимог кредиторів арбітражний керуючий-ліквідатор готує та затверджує звіт ліквідатора відповідно до ст. 46 Закону, що є останнім етапом процедури ліквідації.

Серед науковців та практиків склалася одна думка щодо валюти ліквідаційного балансу, яка дорівнює 0. Водночас виникає питання доцільності подання такого ліквідаційного балансу ліквідатором відповідно до ст.32 Закону, чинного за порушеними провадженнями до 19.01.2013 р. та ст. 46 чинного з 19.01.2013 р., оскільки кожна стаття балансу дорівнюватиме «0». Як зазначено вище, нульове значення ліквідаційного балансу повинно бути у валюті балансу, а статті пасиву балансу повинні мати абсолютне значення до припинення державної реєстрації особи. Економічним змістом такого ліквідаційного балансу є ліквідація боржника у зв'язку з неможливістю погасити вимоги кредиторів і, відповідно, наявним нерозподіленим збитком на дату затвердження ліквідаційного балансу боржника.

Згідно з проведеними дослідженнями можна зробити висновок, що банкрутство – це складний та громісткий процес. З введенням нової редакції Закону відбулося багато змін, що вплинули на ведення процедури банкрутства. Але все одно залишається багато невирішених проблемних питань щодо ведення процедур та їхнього облікового відображення, що потребують подальшого врегулювання.